YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

9 päivänä marraskuuta 1995 *

Asiassa T-346/94,

France-aviation, ranskalainen yhtiö, kotipaikka Châteaufort (Ranska), edustajanaan asianajaja Jean-Claude Cavaillé, Lyon, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Guy Arendt, 62 avenue Guillaume,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään johtava oikeudellinen neuvonantaja Richard Wainwright ja komissiossa toimiva kansallinen virkamies Jean-Francis Pasquier, c/o komission oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Goméz de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa vaaditaan komission 18.7.1994 tekemän päätöksen PAL 4/94 kumoamista; komissio toteaa tässä päätöksessä Ranskan hallituksen hakemuksen johdosta, että tuontitullien palauttaminen ei ole kantajan tapauksessa perustelua,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: H. Kirschner, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit A. Kalogeropoulos ja V. Tiili,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.9.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeudelliset säännöt ja riidan tosiseikat

1 Kantaja, jonka pääasiallisena toimintana on huoltaa siviili- tai sotilastarkoituksiin käytettäviä pieniä lentokoneita, on tuonut Ranskaan vuodesta 1980 lähtien ilmaalusten osia ja varaosia. Tuodut tavarat kuuluvat yhteisessä tullitariffissa eri

alanimikkeisiin sen mukaan, onko ne tarkoitettu siviilikäyttöön (vapautettu tulleista) vai sotilaskäyttöön (peritään tulleja).

2 Asianosaiset ovat todenneet yhteisesti, että kantajan on etukäteen mahdotonta määritellä suurimmasta osasta tuotavia osia, mikä niiden lopullinen käyttötarkoitus on, eli asennetaanko ne siviilikalustoon vai sotilaskalustoon. Kantajalle ei ole tämän takia koskaan myönnetty, eikä se ole myöskään koskaan hakenut kysymyksessä olevien osien tuontiin joillekin tavaroille tietyn käyttötarkoituksen perusteella myönnettävän edullisen tuontitullitariffin soveltamista koskevista edellytyksistä 9 päivänä joulukuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4142/87 (EYVL 1987 L 387, s. 81, jäljempänä asetus N:o 4142/87) 3 artiklan 1 kohdan mukaista lupaa, jota edellytettiin, jotta tuonti olisi ollut tullitonta sen vuoksi, että kantaja käyttää osia siviilitarkoituksiin.

3 Näin ollen Ranskan tulliviranomaiset sallivat aluksi, että kaikki tämän asian kantajan tuomat osat niiden lopullisesta käytöstä riippumatta ilmoitettiin tulliselvityksessä käytettäviksi siviilitarkoituksiin ja menettelyä oikaistiin sitten tietyin väliajoin tapahtuvassa myöhemmässä selvittelyssä siten, että sotilastarkoituksiin käytetyille tavaroille määrättiin tulli.

4 Asiakirjoista käy ilmi, että Ranskan tulliviranomaiset olivat ilmoittaneet tämän asian kantajalle vuoden 1988 aikana, ettei menettely, jossa tavarat tuodaan ilman tullia ja maksettavaksi tulevat tullit suoritetaan myöhäisemmän selvittelyn yhteydessä, tunnu tyydyttävältä. Viranomaiset muistuttivat sitä sen saman vuoden alussa antamasta sitoumuksesta perustaa yksityinen, tietotekniikan avulla ohjattava tullivarasto, jolloin kantaja pystyisi ilmoittamaan kaikki varastosta lähtevät osat sen mukaan, olivatko ne tarkoitetut siviili- vai sotilaskäyttöön. Tullivarastoinnista 25 päivänä heinäkuuta 1988 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o

2503/88 (EYVL 1988 L 225, s. 1) mukaisesti tullivaraston tarkoituksena on auttaa muun muassa sellaisia yrittäjiä, jotka eivät tiedä muiden kuin yhteisötavaroiden lopullista käyttötarkoitusta tai eivät halua ilmoittaa sitä.

5 Kantaja vaati 26.12.1988 päivätyssä kirjeessä, että sille avataan yksityinen tullivarasto sen lentokenttätiloissa. Koska tämä pyyntö ei ollut johtanut vielä vuodenkaan päästä tulokseen, Ranskan tulliviranomaiset vahvistivat 28.11.1989 päivätyssä kirjeessä useampien vuosien aikana noudatetun käytännön suorittaa tullit myöhemmässä selvittelyssä lisäten kirjeessä, että "tässä tapauksessa ei määrätä minkäänlaista sanktiota ottaen huomioon esille tulleet, yksityisen tullivaraston perustamiseen liittyvät vaikeudet".

6 Kantaja kääntyi 25.6.1991 päivätyllä kirjeellä toimivaltaisen tullitoimipaikan puoleen pyytäen uudelleen, että sille avataan yksityinen tullivarasto. Tullihallinnon aluejohtaja viittasi 2.10.1991 päivätyssä kirjeessä asiassa ilmeneviin, varastointia koskevien säännösten muuttamiseen liittyviin vaikeuksiin. Hän ilmoitti lopulta 16.4.1992 päivätyssä kirjeessä kantajalle, että sille myönnetään lupa pitää sen anomaa varastoa. Asia siirrettiin siihen asti toimivaltaiselta tullitoimistolta toiselle tullitoimistolle; sama johtaja täydensi kuitenkin 20.10.1992 päivätyssä kirjeessään aikaisemmin myönnettyä lupaa. Tullivarasto saatiin perustettua vasta 1.1.1993; kantajan mukaan viivästyminen johtui edellä kuvastusta hallinnon hitaudesta.

7 Toimivaltainen tullitoimisto oli ilmoittanut aiemmin 12.6.1990 päivätyssä kirjeessä kantajalle, että sille myönnetty etuoikeutettu tullikohtelu lopetetaan 1.7.1990, koska se ei ollut noudattanut sitoumustaan perustaa edellä mainittu tullivarasto ennen vuotta 1990. Kantajan täytyi näin ollen luovuttaa kaikki tuomansa tavarat vapaaseen liikkeeseen ja suorittaa välittömästi niihin liittyvät tullit; tämä koski

myös niitä tavaroita, jotka käytettiin myöhemmin siviilitarkoituksiin. Tältä osin edellä mainittuun kirjeeseen sisältyi seuraava ilmoitus: "Tästä lähtien Teidän tehtävänänne on tehdä tilikauden lopussa hakemus siviilikäyttöön tulevista ilma-aluksien osista maksettujen tullien ja maksujen palauttamiseksi."

8 Tullihallinnon aluejohtaja on vastannut 23.12.1991 päivätyssä kirjeessään kantajan lokakuussa 1991 tekemään ensimmäiseen hakemukseen, että "palautusperiaatteen soveltamiseen suostutaan" tarkentaen tätä siten, että toimivaltaisen yksikön suorittaman valvonnan takia eräiden asiakirjojen jättäminen on vielä tarpeen. Kantaja on 12.7.1993 päivätyssä kirjeessään esittänyt tulliviranomaisille hakemuksen, jossa pyydettiin palauttamaan suoritetut tullit sellaisista vuonna 1990, 1991, ja 1992 tuoduista osista, jotka lopulta oli asennettu siviili-ilma-aluksiin. Vaadittu summa, joka vasta myöhemmin täsmennettiin, oli 1 610 338 Ranskan frangia (FRF). Ranskan viranomaiset tai komissio eivät ole kiistäneet tämän määrän taikka sen laskutavan oikeellisuutta.

9 Tullien ja välillisten tullimaksujen yleisosasto ilmoitti 4.1.1994 päivätyssä kirjeessä tämän asian kantajalle, että silloin kun kysymyksessä olevat tuontitavarat saatettiin kulutukseen, kantajalla ei ollut tietyn käyttötarkoituksen perusteella myönnettyä, edulliseen tullimenettelyyn oikeuttavaa lupaa, joten sen suorittamat tullit olivat asetuksen N:o 4142/87 mukaan olleet lain mukaisesti erääntyneitä. Yleisosasto ilmoitti kantajalle myös, että se oli päättänyt asiaa koskevat erityiset seikat huomioon ottaen siirtää palauttamisesta tehdyn hakemuksen tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 (EYVL 1979 L 175, s. 1) 13 artiklan 1 kohdan *, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 1430/79 muuttamisesta 7 päivänä lokakuuta 1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3069/86 (EYVL 1986 L

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa.

286, s. 1) (jäljempänä 13 artikla), mukaisesti Euroopan yhteisöjen komissiolle; 13 artikla kuuluu seuraavasti:

"Tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa muissa kuin jaksoissa A—D tarkoitetuissa sellaisissa erityistilanteissa, jotka johtuvat olosuhteista, joissa ei voida osoittaa asianomaisen syyllistyneen vilpilliseen menettelyyn tai ilmeiseen laiminlyöntiin."

10 Ranskan valtionvarainministeriö on siirtänyt 4.2.1994 päivätyllä kirjeellä kantajaa koskevat asiakirjat komissiolle tietyistä yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL 1993 L 253, s. 1, jäljempänä asetus N:o 2454/93 ja EYVL 1992 L 302, s. 1) 905 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti. Tämä säännös kuuluu lukuun, jossa on lueteltu ne erityistä laatua olevat tilanteet, joissa palauttamista koskevien edellytysten katsotaan täyttyvän tai perustellusti jäävän täyttymättä. Jos kansalliset viranomaiset katsovat, että on kyse jostakin tällaisesta tilanteesta, niillä on toimivalta päättää palauttamisen hyväksymisestä tai sen epäämisestä. Sitä vastoin, jos ne eivät pysty tekemään sellaista päätöstä ja jos hakemukseen on liitetty perusteita, jotka voivat tukea palauttamista, kansallisten viranomaisten on siirrettävä asia komission ratkaistavaksi ja komissiolle osoitettujen asiakirjojen on sisällettävä kaikki asian täydellisen tutkinnan kannalta tarpeelliset seikat.

11 Komissio voi pyytää lisätietoja, jos jäsenvaltion toimittamat tiedot osoittautuvat riittämättömäksi. Komissio kuulee kaikkien jäsenvaltion edustajista koostuvaa, tullittomuusasioita käsittelevänä komiteana asiaa tutkimaan kokoontunutta asiantuntijaryhmää ja tekee sen jälkeen päätöksen siitä, oikeuttaako tietty erityistilanne palautukseen (907 artikla). Päätös on annettava tiedoksi kyseiselle jäsenvaltiolle ja

kansalliset viranomaiset päättävät asianomaisen hakemuksesta päätöksen perusteella (908 artikla).

12 Ranskan valtionvarainministeriö on liittänyt 4.2.1994 päivättyyn kirjeeseen 2 sivua käsittävän asiakirjan, jossa se kuvasi kantajaa koskevia tapahtumia vuosien 1990—1992 ajalta, mutta se ei esitellyt ennen vuotta 1990 sovellettua järjestelmää, eikä maininnut heinäkuussa 1990 tapahtunutta järjestelmänvaihdosta eikä kantajan kanssa vuosina 1988—1992 käytyä kirjeenvaihtoa, joka koski mahdollista palauttamista ja tullivaraston perustamista. Asiakirjasta käy erityisesti ilmi, että

— kantaja ei pystynyt tavaroiden saapuessa maahan määrittelemään, mitkä niistä asennettaisiin siviili- ja mitkä sotilaskalustoon; se ei ollut tästä syystä jättänyt hakemusta, jossa se olisi pyytänyt lupaa edullisen tullimenettelyn soveltamiseen tietyn käyttötarkoituksen perusteella,

— se oli siksi luovuttanut tuontitavarat vapaaseen liikkeeseen ja suorittanut niihin liittyvät tullit, koska tavaroita ei voitu edellä mainitussa menettelyssä vapauttaa tulleista,

— kantaja oli sijoittanut vuodesta 1993 lähtien tullilaitoksen neuvosta tuontitavaransa tullivarastoon.

Edellä mainittuun asiakirjaan liittyvien kirjanpito- ja tullitositteiden joukossa oli tämän asian kantajan tullien ja välillisten tullimaksujen yleisosastolle 12.7.1993 osoittama kirje, jossa se toteaa aikaisemmin sovelletun etuoikeutetun

tullimenettelyn päättymisen 1.7.1990 sekä viittaa 1.1.1993 käyttöön otettuun tullivarastojärjestelyyn, jonka käyttöönotto myöhästyi useiden sovellettavia säännöksiä koskevien muutosten takia, ja saamaansa vahvistukseen, jonka mukaan vuosina 1990—1992 suoritettujen tullien palauttamista voidaan vaatia.

13 Ranskan valtionvarainministeriö ehdotti 4.2.1994 komissiolle lähettämässään kirjeessä, että "siviilitarkoituksiin" käytettävistä osista suoritetut tullit palautetaan. Kantaja ei voinut nimittäin eritellä etukäteen näitä osia, koska osat olivat samat ilma-aluksen lajista riippumatta. Kantaja toi suurimman mahdollisen tehokkuuden saavuttamiseksi nämä tavarat maahan yhdessä sen sijaan, että se olisi tuonut siviilikäyttöön tarkoitetut osat erikseen. Kyseessä olevien osien kanssa on menetelty niin kuin niillä olisi säännöksessä tarkoitettu tietty käyttötarkoitus. Ranskan valtionvarainministeriö katsoi, että "yhtiön ei voida katsoa syyllistyneen minkäänlaiseen vilpilliseen menettelyyn tai laiminlyöntiin."

14 Ministeriö on täydentänyt toukokuussa 1994 komission vaatimuksesta asiakirjaa lukuja koskevilla tiedoilla sekä tulli-ilmoituksen jäljennöksellä.

15 Kuultuaan voimassa olevien säännösten mukaisesti asetettua asiantuntijaryhmää komissio on tehnyt 18.7.1994 edellä mainitun asiakirjan tietojen perusteella 13 artiklan 1 kohdan mukaisen päätöksen PAL 4/94, jonka mukaan tuontitullien palauttaminen ei ole seuraavista syistä perusteltua:

— hakija ei ole noudattanut mitään asetuksessa N:o 4142/87 joillekin tavaroille tietyn käyttötarkoituksen perusteella myönnettävän edullisen tuontitullitariffin soveltamiseksi vahvistetuista edellytyksistä, varsinkaan se ei ole etukäteen saanut kirjallista lupaa; tällaisella luvalla ei ole takautuvia vaikutuksia;

— säännösten noudattamatta jättäminen ei ole 13 artiklassa tarkoitettu erityistilanne;

— tavaroita on tuotu lukuisia kertoja ja virhe on toistunut;

— kantajan katsotaan syyllistyneen ilmeiseen laiminlyöntiin.

16 Komissio antoi päätöksen tiedoksi Ranskan viranomaisille, minkä jälkeen nämä ilmoittivat 13.8.1994 päätöksestä ja sen pääasiallisista perusteluista kantajalle. Kirjeen leiman mukaan kantaja oli vastaanottanut kirjeen 23.8.1994 toimitiloissaan.

Oikeudenkäynti

17 Kantaja on nostanut näiden tapahtumien jälkeen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa 18.10.1994 rekisteröidyn kanteen.

18 Kirjallinen menettely suoritettiin tavanomaisesti. Asianosaiset esittivät huomautuksensa ja asia siirrettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 9.3.1995 tekemän päätöksen perusteella kolmesta tuomarista koostuvalle ensimmäiselle jaostolle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti aloittaa esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Se päätti kuitenkin tietyistä prosessinjohtotoimista. Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastasivat niille esitettyihin kysymyksiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa 27.9.1995 pidetyssä istunnossa. Istunnon lopussa jaoston puheenjohtaja julisti suullisen käsittelyn päättyneeksi.

Asianosaisten vaatimukset

19 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa komission Ranskan tasavallan tullien ja välillisten tullimaksujen yleisosastolle 18.7.1994 osoittaman päätöksen PAL 4/94;

— vahvistaa, että kantajan tekemä ja Ranskan tullien yleisosaston siirtämä palauttamista koskeva hakemus on periaatteessa perusteltu kuitenkin siten, että mainittu yleisosasto voi tehdä palautettavan tullin määrään mahdollisia tarkastuksia;

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Päätöksen kumoamista koskevat vaatimukset

21 Kantaja esittää kumoamista koskevien vaatimustensa tueksi kolme perustetta, jotka ovat kontradiktorisen periaatteen loukkaaminen siten, ettei sillä ollut tilaisuutta esittää väitteitään komissiolle, luottamuksensuojan periaatteen loukkaaminen siten,

että päätöksessä ei ollut otettu huomioon kantajan perusteltua luottamusta Ranskan tulliviranomaisten ilmoitukseen suoritettujen tullien palauttamisesta, sekä että 13 artiklassa tarkoitettua käsitettä "erityistilanne" on tulkittu väärin siten, ettei komissio selvästikään ollut tutkinut kantajan todellista tilannetta ottaen huomioon kaikki asian kannalta merkittävät seikat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kontradiktorisen periaatteen loukkaamisesta esitetty peruste on tutkittava ensimmäiseksi.

Kontradiktorisen periaatteen loukkaamista koskeva peruste

Asianosaisten perustelut

22 Kantaja toteaa, että yhteisön oikeudessa perustavanlaatuiseksi säännöksi tunnustettua ja puolustuksen oikeuksien toteuttamiseksi välttämätöntä kontradiktorista periaatetta sovelletaan yleissääntönä; tämän periaatteen mukaan niiden, jotka ovat saaneet viranomaisilta sellaisen päätöksen, joka koskee tuntuvalla tavalla heidän etujaan, on voitava tarkoituksenmukaisella tavalla esittää kantansa (ks. asia 17/74, Transocean Marine Paint v. komissio, tuomio 23.10.1974, Kok. 1974, s. 1063, 15 kohta, ja asia 322/81, Michelin v. komissio, tuomio 9.11.1983, Kok. 1983, s. 3461, 7 kohta). Kontradiktorista periaatetta ei sovelleta ainoastaan sellaisissa menettelyissä, jotka voivat johtaa sanktioihin, vaan myös silloin, kun yrityksille saattaa aiheutua epäedullisia seurauksia, joista kantajan mukaan tässä asiassa on kysymys.

23 Kantaja korostaa, ettei se ole voinut esittää väitteitään asiantuntijaryhmälle eikä myöskään komission yksiköille. Sen mukaan kontradiktorisen periaatteen huomiotta jättäminen johti tässä asiassa komission arvioimaan asian virheellisesti ja siihen, että asetusta N:o 4142/87 sovellettiin tavalla, joka ei vastannut miltään osin kantajan todellista tilannetta. Nimittäin Ranskan tulliviranomaiset eivät ole tuoneet komissiolle toimittamassaan asiakirjassa esille omaa osuuttaan palauttamishakemukseen johtaneissa tapahtumissa. Siten kantajalta oli evätty mahdollisuus esittää

asiakirjojansa koskevia keskeisiä väitteitä asiansa puolustamiseksi komissiossa ja asiantuntijaryhmässä.

24 Komissio myöntää kontradiktorisen periaatteen tärkeyden ja viittaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan palauttamispäätöksiä koskeva menettely — johon sisältyy eri vaiheita, joista jotkut toteutetaan kansallisella tasolla (yrityksen esittämä hakemus, tulliviranomaisten tekemä ensimmäinen tutkinta) ja jotkut yhteisön tasolla (hakemuksen esittäminen komissiolle, asian tutkinta tullittomuusasioita käsittelevässä komiteassa, asiantuntijaryhmän kuuleminen, komission päätös, sen tiedoksiantaminen kyseiselle jäsenmaalle) — tarjoaa asianosaisille kaikki tarvittavat oikeudelliset takuut (asia 294/81, Control Data v. komissio, tuomio 17.3.1983, Kok. 1983, s. 911; asia 98/83 ja 230/83, Van Gend en Loos v. komissio, tuomio 13.11.1984, Kok. 1984, s. 3763; ja asia C-121/91 ja C-122/91, CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux v. komissio, tuomio 6.7.1993, Kok. 1993, s. I-3873, 48 kohta).

25 Komissio katsoo, että tässä asiassa tätä menettelyä on noudatettu moitteettomasti, ja kantaja on voinut esittää väitteensä kansallisille viranomaisille, jotka ovat kannattaneet kantajan hakemuksen hyväksymistä komissiossa ja asiantuntijaryhmässä. Jos Ranskan viranomaiset eivät ole tuoneet esille mahdollista omaa osuuttaan tässä asiassa, se johtuu epäilemättä siitä, että ne ovat arvioineet, että ei ole syytä mainita sitä joko siksi, ettei sitä ole näytetty tai koska se ei vaikuta hakemuksen asiakysymyksen tutkimiseen. Sitä paitsi komissio ei havainnut tutustuttuaan kansallisten viranomaisten siirtämiin asiakirjoihin tarpeelliseksi pyytää täydentäviä tietoja, jotka missään tapauksessa eivät olisi voineet vaikuttaa kanteen kohteena olevan asian ratkaisemiseen eri tavalla.

26 Vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-269/90, Technische Universität München, 21.11.1991 antaman tuomion (Kok. 1991, s. I-5469) mahdollisesta soveltuvuudesta

tähän asiaan, komissio katsoi, ettei tätä oikeuskäytäntöä voida siirtää vireillä olevaan asiaan. Nimittäin syyt, joiden johdosta komissio käsitteli asiaa, eivät ole rinnastettavissa näissä kahdessa asiassa: asiassa C-269/90 kysymys oli tieteellisten laitteiden teknisen tutkimuksen, joka sisältyi niille säädetystä tullittomuudesta tehdyn hakemuksen käsittelyyn, siirtämisestä asianmukaisimmalle päätöksenteon tasolle; kansallinen viranomainen oli katsonut, että komissio, jota jäsenvaltiot avustivat, pystyi paremmin kuin se itse suorittamaan teknisiä vertailuja ja tarkistamaan, onko vastaavia laitteita olemassa yhteisön koko alueella; sitä vastoin esillä olevassa tullien palauttamista koskevassa asiassa, jossa toimivallan siirtäminen johtuu päätöksen sisällöstä ja sen vaikutuksista yhteisöjen omiin varoihin, komissio on toimivaltainen silloin, kun päätetään mahdollisesta palauttamisesta, kun taas jäsenvaltio säilyttääpäätösvaltansa silloin, kun kysymys on palautuksen epäämisestä. Komissio toteaa, että joka tapauksessa ne tarkennukset, jotka kantaja katsoo voivansa esittää hakemuksensa tueksi, eivät ole luonteeltaan sellaisia, että valituksenalaista päätöstä olisi muutettu niiden takia toisensisältöiseksi.

27 Komissio on vastannut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tiettyä käyttötarkoitusjärjestelyä koskevaan kysymykseen ensinnäkin, että tämän järjestelyn soveltaminen edellyttää välttämättä siihen saatua lupaa. Itsestään selvää on, että sen, joka tuo tavarat maahan tämän järjestelyn mukaisesti, on pystyttävä sekä lupavaiheessa että ennen kaikkea silloin kun tavarat luovutetaan vapaaseen liikkeeseen yksilöimään ne tavarat, jotka voivat täyttää tiettyä käyttötarkoitusta koskevat edellytykset. Kantajan käytössä ollut ainoa laillinen vaihtoehto oli yksilöidä nämä tavarat viimeistään sillä hetkellä, kun ne luovutettiin vapaaseen liikkeeseen. On kuitenkin selvää, ettei tietyn käyttötarkoituksen perusteella etukäteen myönnettävällä luvalla ole merkitystä, jos kantaja katsoi, että tuotteita on silloin kun niitä luovutetaan vapaaseen liikkeeseen mahdotonta jakaa siviili- vai sotilastarkoituksiin käytettäviin tuotteisiin. Komissio katsoo siten, ettei kantaja missään tapauksessa olisi voinut saada — vaikka se olisi halunnut — erityisen käyttötarkoituksen perusteella myönnettävää lupaa, eikä se näin ollen myöskään olisi voinut päästä nauttimaan tällaisesta edusta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

28 Aluksi on todettava, että valituksenalaiseen päätökseen johtaneessa hallinnollisessa menettelyssä on edellä esitettyjen sääntöjen mukaisesti useita vaiheita, joista osa

toteutettiin kansallisella tasolla, siten että kantaja oli esittänyt Ranskan tulliviranomaisille palauttamista koskevan hakemuksen siihen liitettyine todisteineen, ja osa yhteisön tasolla, siten että Ranskan viranomaiset ovat laatineet kantajaa koskevat asiakirjat ja siirtäneet ne komissiolle, joka on asiantuntijaryhmän kannanoton jälkeen katsonut, ettei palautushakemus ole perusteltu.

29 Komissio väittää viitaten edellä mainituissa asioissa Control Data vastaan komissio, Van Gend en Loos vastaan komissio ja varsinkin CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux vastaan komissio annettuihin tuomioihin, että tässä asiassa on kunnioitettu kantajan oikeutta tulla kuulluksi, koska kantaja on voinut valituksenalaisessa menettelyssä esittää kaikki väitteensä Ranskan viranomaisille ja koska sekä asiantuntijaryhmä että komissio ovat voineet tutustua Ranskan viranomaisten siirtämiin, hakijaa koskeviin asiakirjoihin.

30 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajan oikeus tulla kuulluksi on taattava tämänkaltaisessa menettelyssä ensi vaiheessa asianosaisen ja kansallisten viranomaisten välisessä suhteessa. Asetuksessa N:o 2454/93 säädetään ainoastaan toisaalta asianosaisen ja viranomaishallinnon ja toisaalta viranomaishallinnon ja komission välisistä suhteista. Vaikka tässä asetuksessa ei säädetä komission yksiköiden ja asianosaisen välisestä välittömästä suhteesta, se ei välttämättä merkitse sitä, että komissio saisi kaikissa niissä tapauksissa, joissa sen on ratkaistava palauttamista koskeva hakemus, tyytyä kansallisten viranomaisten sille välittämiin tietoihin. Asetuksen N:o 2454/93 905 artiklan 2 kohdassa säädetään, että komissio voi pyytää lisätietoja siltä jäsenvaltiolta, jota asia koskee. Esillä olevassa asiassa on tämän takia tutkittava, onko komissio velvollinen pyytämään tällaisia tietoja taatakseen kantajalle oikeuden tulla kuulluksi siten, että kantaja voi toimittaa selvityksensä ensiksi Ranskan viranomaisille, jotka siirtävät ne sitten komissiolle.

31 Tässä yhteydessä on todettava, että tämän asian tosiseikat eroavat olennaisesti edellä 24 ja 29 kohdassa siteerattujen asioiden tosiseikoista. Tässä tapauksessa kantajana oleva asianosainen vetoaa nimittäin siihen, että kansallisten viranomaisten laatimat ja siirtämät asiakirjat eivät ole täydellisiä, kun taas edellä mainituissa kolmessa asiassa ei tehty senkaltaisia väitteitä. Asioissa CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux vastaan komissio kantajat olivat jopa itse myöntäneet, että he olivat esittäneet hakemuksissaan kaikki perusteet, jotka he pystyivät esittämään ja että heillä ei ollut uusia väitteitä, jotka he olisivat voineet lisätä perusteluihin (tuomion 49 kohta). Tässä tapauksessa kantaja on sitä vastoin selvittänyt vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen prosessinjohtotoimiin, että se ei ole myötävaikuttanut asiakirjan laatimiseen, ettei sille enää annettu tilaisuutta ottaa kantaa ennen asiakirjan siirtoa ja ettei se tosiasiassakaan ole tutustunut asiakirjaan.

32 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut edellä mainitussa asiassa Technische Universität München antamassaan tuomiossa, joka koski tieteellisten välineiden tullitonta tuontia, että silloin kun kysymyksessä on hallinnollinen menettely, jossa arvioidaan monimutkaisia teknisiä kysymyksiä, komissiolla on harkintavaltaa; se on korostanut kuitenkin, että vastaavasti tällaisen harkintavallan yhteydessä yhteisön oikeusjärjestyksessä taattujen takeiden kunnioittaminen on hyvin tärkeää ja että näihin takeisiin kuuluu erityisesti asianosaisen oikeus esittää kantansa (13 ja 14 kohta). Koska yhteisön tätä asiaa koskevissa säännöksissä ei säädetä, että maahantuojalla olisi mahdollisuus esittää kantansa komissiossa, vaikka sen tuomien tieteellisten laitteiden ominaisuuksia ja niiden suunniteltua käyttöä koskevat tiedot olisivat voineet olla hyvin hyödyllisiä, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että oikeus tulla kuulluksi edellyttää sellaisessa menettelyssä sitä, että asianosaiselle annetaan komissiossa vireillä olevan menettelyn aikana tilaisuus ottaa kantaa ja esittää tarkoituksenmukaisella tavalla kantansa tosiasioiden merkittävyydestä sekä tarvittaessa lausua sellaisista asiakirjoista, joihin yhteisön toimielin vetoaa (23—25 kohta).

33 Tässä on tutkittava, voiko edellä esitetty yhteisöjen tuomioistuimen perustelu olla merkittävä myös sillä tavoin edenneessä 13 artiklan soveltamista koskevassa menettelyssä kuin mistä tässä asiassa on kysymys. Komissio on tosin oikeutetusti

kiistänyt sen merkittävyyden tässä asiassa, koska se tuskin "arvioi monimutkaisia teknisiä kysymyksiä" päättäessään tullien palauttamisesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että asian erityinen teknisyys ei voi yksin aikaansaada asianosaiselle oikeutta tulla kuulluksi komissiossa, vaan tämä oikeus syntyy komissiolle kyseisessä asiassa kuuluvan harkintavallan takia.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komissiolla on monessa suhteessa liikkumavaraa sen soveltaessa 13 artiklaa, jonka yhteisöjen tuomioistuin on määritellyt "yleiseksi kohtuullisuuslausekkeeksi" (asia 283/82, Schoellershammer v. komissio, tuomio 15.12.1983, Kok. 1983, s. 4219, 7 kohta). Toisaalta tämä säännös koskee "erityistilanteita", joissa edellytetään välttämättä, että komissio ottaa huomioon ja erottaa oikealla tavalla tosiasioiden ja oikeusseikkojen joukosta ne, jotka voivat olla sen lopullisen päätöksen kannalta merkittäviä. Toisaalta komission on tutkittava sen lisäksi, onko asianomainen syyllistynyt laiminlyöntiin ja onko laiminlyönti ollut "ilmeinen". Komission on ennen päätöksen tekemistä kuultava asetuksen N:o 2454/93 907 artiklan mukaisesti asiantuntijaryhmää, josta seuraa, että se voi noudattaa tai olla noudattamatta asiantuntijaryhmän kantaa. Ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissiolla on 13 artiklan soveltamista koskevassa menettelyssä käytössään vähintäänkin vastaava toimivalta, kuin yhteisöjen tuomioistuin on katsonut komissiolla olevan mainitussa asiassa Technische Universität München antamassaan tuomiossa. Tästä seuraa, että oikeus tulla kuulluksi on taattava tullien palauttamista koskevissa menettelyissä.

35 Tämän tapauksen osalta on todettava, että Ranskan viranomaisten komissiolle siirtämään asiakirjaan sisältyy kantajan Ranskan tulliviranomaisille 12.7.1993 osoittama kirje, jossa kantaja viittaa niihin vaikeuksiin, joita sillä on tullivarastonsa perustamisessa, sekä "vahvistukseen", joka koskee mahdollisesti vuosina 1990—1992 suoritettujen tullien palauttamista. Asiakirja ei kuitenkaan sisällä kantajan ja Ranskan tulliviranomaisten näistä kahdesta asiasta käymää kirjeenvaihtoa. Näin ollen komissio näyttää tehneen päätöksensä epätäydellisten asiakirjojen perusteella.

36 Tähän on lisättävä, että Ranskan viranomaiset ovat ehdottaneet asiakirjoissa palauttamiseen suostumista korostaen sitä, että kantajan ei voida katsoa syyllistyneen "minkäänlaiseen laiminlyöntiin". Koska komissio aikoi vastoin Ranskan viranomaisten kantaa hylätä palauttamisesta tehdyn hakemuksen sillä perusteella, että tämän jutun kantaja on syyllistynyt "ilmeiseen laiminlyöntiin" — määre "ilmeinen" on nimenomaisesti lisätty edellä mainitulla 7 päivänä lokakuuta 1986 annetulla asetuksella N:o 3069/86 —, se oli velvollinen huolehtimaan, että Ranskan viranomaiset kuulevat kantajaa. Tällainen laiminlyönnin astetta koskeva päätös edellyttää sellaista monimutkaista oikeudellista arviointia, joka voidaan suorittaa vain kaikkien merkittävien tosiasioita koskevien seikkojen, mukaan lukien kansallisten viranomaisten kantajaa koskevat kannanotot, perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että sellaisessa tilanteessa, jossa komissio esittää kantajaa vastaan vakavana pidettävän moitteen "ilmeisestä laiminlyönnistä", on vielä tärkeämpää kunnioittaa kantajan oikeutta tulla kuulluksi kansallisessa viranomaisessa kuin edellä mainitussa asiassa Technische Universität München, jossa yhteisöjen tuomioistuin edellytti, että tuojaa oli kuultava komissiossa vireillä olevan menettelyn aikana, vaikka kysymyksessä oli yksistään tieteellisen laitteen objektiivinen tekninen tutkinta.

37 Lisäksi se komission korostama seikka, jonka mukaan ennen valituksenalaisen päätöksen tekemistä kuullun asiantuntijaryhmän ranskalainenkin jäsen vastusti palauttamista, on vailla merkitystä. Ei näet ole näytetty eikä edes väitetty, että tämä jäsen olisi ollut tietoinen kaikista tätä asiaa koskevista seikoista.

38 Tästä seuraa, että valituksenalainen päätös on tehty sellaisessa hallinnollisessa menettelyssä, jossa on loukattu kantajan oikeutta tulla kuulluksi.

39 Siltä osin kuin komissio on esittänyt, että kantajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämien lisäselvitysten huomioon ottaminen ei edes olisi vaikuttanut valituksenalaiseen päätökseen, on todettava, että komission väitettä, jolla se näyttää haluavan mitätöidä edellä todetun menettelyssä tapahtuneen virheen merkityksen, ei voida hyväksyä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi asettua toimivaltaisen hallintoviranomaisen tilalle eikä ennakoida, minkälaisen päätöksen

tämä tekee uudessa hallinnollissa menettelyssä Ranskan viranomaisten ja kantajan täydentämien asiakirjojen perusteella. Sitä paitsi asiantuntijaryhmä, jota komission on asetuksen N:o 2454/93 mukaisesti kuultava ennen päätöksen tekemistä, ei ole vielä ottanut käsittelyssään huomioon tällaisia täydellisiä asiakirjoja, eikä se ole näin ollen voinut esittää kantaansa niin, että se olisi tuntenut kaikki tätä asiaa koskevat seikat.

40 Kaikesta tästä seuraa, että kontradiktorisen periaatteen loukkaamista koskeva peruste on hyväksyttävä. Valituksenalainen päätös on siten kumottava ilman että olisi tarpeen lausua muista kantajan esittämistä perusteista.

Vaatimukset, joilla pyritään saamaan todetuksi se, että palauttamista koskevat vaatimukset ovat perusteltuja

41 Kantaja on täsmentänyt vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen, että se pysyttää esittämänsä vahvistamista koskevat vaatimuksensa, vaikka valituksenalainen päätös kumottaisiin. Kantaja esittää tältä osin, että se on pääasiallisesti perustanut palauttamista koskevan vaatimuksensa siihen luottamukseen, joka sille on syntynyt Ranskan viranomaisten esittämien, suoritettujen tullien palauttamista koskevien vakuutusten perusteella. Tämän asetuksen N:o 2454/93 905 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa tarkoitettuun tavanomaiseen menettelyyn kuulumattoman oikeudellisen perusteen käsittely kuuluu kantajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, minkä perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi antaa pyydetystä tullien palauttamisesta kantajaa koskevan, välittömästi täytäntöönpantavissa olevan päätöksen.

42 Tältä osin riittää, että todetaan, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin ei voi EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla nostetun kumoamiskanteen johdosta hallinnollisille viranomaisille kuuluvia valtuuksia loukkaamatta määrätä yhteisön toimielintä toteuttamaan tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä (ks. esim. asia T-5/94, J v. komissio, tuomio 27.5.1994, Kok. 1994, s. II-391, 17 kohta ja asia T-73/89, Barbi v. komissio, tuomio 8.11.1990,

Kok. 1990, s. II-619, 38 kohta). EY:n perustamissopimuksen 176 artiklan, joka on tyhjentävä säännös tässä asiassa, mukaan toimielimen, jonka säädös on julistettu mitättömäksi, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet. Tähän on syytä lisätä, että komission on joka tapauksessa aloitettava tässä asiassa hallinnollinen menettely uudestaan, joten olisi ennenaikaista, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättäisi luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevasta perusteesta.

43 Tästä seuraa, että vaatimukset, joilla pyritään saamaan todetuksi, että palauttamista koskeva hakemus on perusteltu, on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on olennaisilta osin hävinnyt asian, se velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Komission 18.7.1994 tekemä ja Ranskan tasavallan tullien ja välillisten maksujen yleisosastolle osoittama päätös PAL 4/94 kumotaan.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) Komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kirschner Kalogeropoulos Tiili

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä marraskuuta 1995.

H. Jung H. Kirschner

kirjaaja ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitava tuomari